

Сида и млади

Б. Анђелски Радичевић¹, Н. Чомић², М. Радовановић³, П. Перуновић⁴

Aids and young people

B. Andjelski Radičević, N. Čomić, M. Radovanović, P. Perunović

Сажетак: Стечени синдром имунодефицијенције (СИДА) данас је једна од најтежих болести, која подједнако погађа и развијене и неразвијене земље. Пошто још нема имунизације и специфичне терапије, највећа пажња се посвећује едукацији становништва, јер је знање и здраво понашање најјаче оружје у борби против СИДЕ.

Циљ овог рада јесте да се сагледа ниво знања становништва Србије о СИДИ, ризичном понашању и заштити.

Реализујући циљ анализирани су подаци анкетног истраживања које је у два наврата у последњој деценији (2000. и 2006. године) спровео Институт за јавно здравље Србије.

Резултати анкете показали су да за ХИВ инфекцију и СИДУ зна око 90% становништва Србије, како младих од 15 до 19 година, тако и одраслих од преко 20 година. Ово знање знатно је боље код становништва градских, него сеоских насеља, те образованијег и имућнијег становништва.

Знање о начинима преношења и заштити од СИДЕ веома је мало. Само 17,8% младих има то знање, и то више градских и имућнијих становника. Да се СИДА преноси сексуалним путем зна нешто више од 50% младих и одраслих становника. Да је један сексуални партнер, а нарочито употреба кондома при сексуалним односима, сигурна заштита од СИДЕ зна око 70% младих и 73% одраслих становника. Међутим, кондом при сексуалним односима са нерегуларним партнером увек користи само 15,3%, а понекад 12,3% испитиваних.

Summary: Acquired Immuno-Deficiency Syndrome (AIDS) today is one of the most serious diseases, that equally affects developed and undeveloped countries. While specific immunization isn't yet available, the biggest attention is dedicated to people's education, because knowledge and healthy behaviour are the strongest arm in fighting AIDS.

The aim of the study is to comprehend the level of Serbian population's knowledge about AIDS, risky behaviour and protection.

Data of extensive inquiry held by the Institute for public health of Serbia in 2000. and 2006. were analysed.

The results showed that for HIV infection and AIDS knew about 90 % of Serbian population, both young people between 15 and 19 years old, and adults over 20 years. This knowledge is remarkably higher in urban than in rural population, in more educated and richer people.

The knowledge about ways of transmission and protection from AIDS is very poor. Only 17,8 % of young people has this knowledge, more urban and richer inhabitants. Some more than 50 % of young and adult population know that AIDS is transmitted by sexual contact. About 70 % young and 73 % adult population know that one sexual partner, and especially use of preservative during sexual intercourse, are safe protection from AIDS. However, preservative during sexual intercourse with irregular partner always use only 15,3 %, and sometimes 12,3 % of people investigated.

Only some more than one third of investigated (36,3 %) know that can be tested and

---

1 Мр пх. Биљана Анђелски Радичевић, Стomatолошки факултет Универзитета у Београду

2 Дипл. фарм. Невенка Чомић, приватник, Цирих

3 Дипл. фарм. Миљана Радовановић, приватник, Ниш

4 Дипл. ецц Предраг Перуновић, Министарство здравља РС, Београд

Да се могу тестирати и где то могу учинити зна тек нешто више од трећине испитаника (36,3%), а тестиран је занемарљив број (4,5%).

Мада 55% становника зна да се СИДА преноси сексуалним контактом, само 3% зна да се може инфицирати својим ризичним понашањем у сексу.

Из свега наведеног може се закључити да само 20,3% становника Србије има правилно схватање о СИДИ, нешто више у Београду, и уопште градским насељима, те жена и имућнијих становника.

Кључне речи: СИДА, млади, ризично понашање.

Увод

У новије време дошло је до побољшања услова живота, хигијенских и социоекономских прилика и упознавања узрока болести и начина ширења. Акутне заразне болести, међутим, још увек су међу водећим болестима неразвијених земаља, а представљају значајан проблем и у земљама у развоју. Практично нема земље у свету без заразних болести, ниједна земља није поштеђена од њих, па се оне не могу игнорисати, јер се увек враћају¹.

Успеси постигнути у специфичној превенцији одређених заразних болести само привидно смањују укупну проблематику ових болести, јер се у новије време човечанство све чешће сусреће са новим заразним болестима, најчешће вирусне етиологије, чији је типични представник СИДА.

Заразна болест представља обољење изазвано специфичним инфективним агенсом или његовим токсичним производима, које настаје преношењем овог агенса или његових производа из резервоара на подложног домаћина, директно са инфициране особе или животиње, или посредством другог биљног или животињског домаћина, вектора или неживе средине. Инфекција представља улазак и развијање или размножавање неког инфективног агенса у телу човека или животиње².

Појава акутне заразне болест зависи од ус-

where, and only neglected number (4,5 %) was tested.

Although 55 % of population knows that AIDS is transmitted by sexual contact, only 3 % know that can be infected because of risky sexual behaviour.

As a conclusion, only 20,3 % of Serbian population has regular view about AIDS, more in Belgrade and urban settlements, women and richer inhabitants.

Key words: AIDS, young people, risky behaviour.

лова обухваћених узајамним односом агенса, домаћина и средине. Познавање природног тока заразних болести представља основу за примену превентивних мера³.

Путеви и услови преношења СИДЕ директно су контактено преношење. СИДА (стечени синдром имунодефицијенције) данас је једна од најтежих болести која подједнако погађа и развијене и неразвијене земље. Социјалномедицински значај ове болести прозилази из:

- Велике распрострањености и сталног повећања броја нових случајева;
- Повезаности са социјалним приликама, нивоом опште и здравствене културе становништва;
- Вакцина и ефикасан лек још су непознати;
- Лоша прогноза – смртност 100%;
- Постојање различитих форми болести;
- Повезана је са многобројним здравственим, социјалним, етичким, правним и економским проблемима^{3, 4}.

Први случај оболења од АИДС-а забележен је 1979. године у Њујорку, а већ од 1981. године започела је права пандемија, и до сада је дијагностикована у готово свим земљама света. Хумани вирус имунодефицијенције (ХИВ) откривен је као узрочник 1983. године у Пастеровом заводу у Паризу^{5, 6}.

Извор заразе може бити искључиво особа оболела од АИДС-а или ХИВ-позитивна особа. Вирус се налази у свим телесним течностима, секретима и екскретима, као што су: крв,

сперма, вагинална течност, урин, млеко, сузе, цереброспинална течност, амнионска течност. Епидемиолошки је најважнија крв, сперма и вагинална течност, јер се у њима вирус налази у довољној концентрацији да изазове болест.

Основни путеви преношења су:

- Са инфициране мајке на дете током трудноће, порођаја или непосредно после порођаја;
- Сексуални контакт;
- Коришћење нестерилисаних шприцева и игала;
- Коришћење нестерилисаних инструмената.

Пошто нема вакцине и специфичне терапије, највећа пажња се посвећује едукацији становништва о извору заразе, начинима преношења и личним и колективним мерама заштите. Најјаче оружје у борби против АИДС-а и даље је знање и здраво понашање.

Циљ и метод рада

Основни циљ рада јесте да се сагледају знања становништва Србије о СИДИ, сексуалном понашању, знање о ризицима и о заштити. Све је то сагледано по територијалним деловима Србије, типу насеља, полу и узрасту, образовању и имућном стању.

У остваривању циља коришћен је метод анкетног истраживања, тј. анализирани су подаци обимног анкетног истраживања које је у два наврата (2000. и 2006. године) спровео Институт за јавно здравље Србије.

Резултати

Знање младих (од 15 до 19 година) о АИДС-у и ХИВ-у и ризицима преношења, у односу на територијалну расподелу, тип насеља, пол и старост, приказано је у **табели 1**.

У **табели 2** приказани су подаци о мишљењу младих о чињеницама везаним за СИДУ.

У **табели 3** приказани су подаци о броју младих (од 15 до 19 година) који су ступили у сексуалне односе, као и о узрасту када су то учинили, броју непоузданих партнера и коришћењу контрацептивних средстава.

Какво је знање о СИДИ и могућности тестирања на ХИВ код одраслих становника Србије, у односу на територијалну расподелу, тип насеља, пол и степен образовања, показују подаци у **табели 4**.

У **табели 5** приказана су знања младих становника Србије о преношењу и заштити од СИДЕ.

У **табели 6** приказани су подаци о знању и предрасудама одраслог становништва Србије

Табела 1. Знања младих о АИДС-у и ХИВ (резултати у %)

Показатељи		Зна за ХИВ и СИДУ	Знање о преносу и заштити					
			О преносу и заштити	Заштита		Не изазива ујед комарца	Носилац ХИВ изгледа здрав	Не преноси се храном
				Један партнер	Кондом			
Територија	Београд	91,3	17,8	58,9	72,7	52,3	72,0	44,9
	Војводина	81,8	20,8	47,1	70,6	42,3	60,7	36,3
	Ц. Србија	91,2	16,9	54,3	69,9	47,7	58,2	44,5
	Србија	90,4	17,8	54,5	71,0	49,2	63,2	44,1
Тип насеља	Градски	91,8	18,3	56,0	74,2	51,4	64,8	45,6
	Остали	88,3	16,9	52,3	66,2	45,8	60,8	41,8
Пол	Мушки	89,3	15,4	54,6	75,3	44,7	61,0	40,2
	Женски	91,5	20,0	54,5	67,0	53,4	65,2	47,7
Имућно стање	Најсиром.	82,3	13,0	49,3	56,1	32,7	53,8	30,0
	Најимућн.	97,5	22,9	58,5	78,6	56,6	75,0	54,5

Табела 2. Мишљење младих о изјавама везаним за СИДУ (у %)

Изјаве	Тачно			Нетачно			Не зна		
	М	Ж	Свега	М	Ж	Свега	М	Ж	Свега
Инфекција се може избећи	66,6	60,9	63,6	1,4	1,6	1,5	32,0	37,5	34,9
Заштита - један партнер	55,4	53,3	55,3	9,8	7,5	8,4	34,8	39,2	36,3
Заштита – кондом	55,0	48,9	57,1	5,6	4,7	5,2	39,4	46,4	37,7
Ако нема сексуалне односе	26,4	23,9	25,1	32,3	3,0	30,7	41,4	73,1	44,2
Добија се убодом комарца	23,2	10,5	12,0	28,9	27,1	27,9	47,9	62,4	60,1
Носилац ХИВ-а може изгледати здрав	55,6	50,5	52,9	2,6	2,6	2,6	42,8	47,9	44,5
Преноси се са мајке на дете	53,4	60,8	51,5	2,5	3,9	4,2	44,1	45,3	44,3
Са мајке током трудноће	51,9	52,5	52,5	2,1	1,7	1,9	46,0	45,8	45,6
Са мајке при порођају	42,4	42,8	42,6	3,1	2,7	2,9	54,5	44,5	54,5
Дојењем преко млека	31,1	31,7	31,4	8,0	6,2	7,0	61,9	62,1	61,6
Наставнику са ХИВ-ом одобрити наставу	22,4	21,1	24,0	25,8	23,4	24,5	51,8	55,5	51,5
Храна се може купити од носиоца ХИВ-а	16,2	14,7	15,4	33,3	30,9	32,3	50,5	54,4	52,3

Табела 3. Сексуално понашање младих (у %)

Показатељи		Ступили у сексуалне односе		Сексуално понашање у последњих 12 месеци		
		%	Старост	Број нерегуларних партнера	Коришћење кондома	Непоуздана контрацепција
Територија	Београд	38,5	16	2,4	70,1	39,2
	Војводина	22,6	17	3,8	31,0	20,4
	Ц.Србија	24,9	16	2,9	83,2	34,9
	Србија	29,0	16	2,6	78,4	33,6
Тип насеља	Градски	29,9	16	2,6	83,1	38,5
	Остали	27,6	16	2,7	68,4	27,7
Пол	Мушки	36,3	16	2,9	80,8	26,3
	Женски	21,8	17	1,3	68,2	39,5
Имућно стање	Најсиромашнији	22,8	16	1,7	71,3	38,9
	Најимућнији	32,1	16	2,2	89,0	45,9

о СИДИ, у односу на старосне групе, територијалну расподелу, тип насеља, пол, степен образовања и имућно стање.

Подаци о ризичном понашању и оболевању од СИДЕ у односу на пол приказани су у **табели 7**.

Подаци о учесталости коришћења кондома при сексуалним односима према полу испитаника приказани су у **табели 8**.

Знање становника Србије о могућностима тестирања на ХИВ приказано је у **табели 9**.

Табела 4. Информисаност одраслих становника о СИДИ

Показатељи		Знају за СИДУ		Знају да се могу тестирати	Тестирани %
		Број	%		
Територија	Београд	2 183	94,8	51,9	7,4
	Војводина	3 316	91,6	38,7	4,0
	Ц. Србија	8 063	88,4	32,9	3,3
	Србија	13 512	90,5	37,9	4,2
Тип насеља	Градски	5 774	93,9	46,0	5,6
	Остали	5 787	87,1	29,7	2,8
Пол	Мушки	5 114	90,1	35,1	4,1
	Женски	6 448	90,8	40,1	4,4
Образовање	Основно	3 945	78,4	16,6	1,3
	Средње	6 031	96,5	46,1	4,9
	Високо, више	1 581	97,8	59,2	5,0

Табела 5. Знања младих о преношењу и заштити од СИДЕ (у %)

Показатељи		Знају за пренос сексом					Имају правилно схватање о СИДИ
		Сматрају тачним изјаве				Носилац ХИВ може изгледати здрав	
		Заштита		Не може се пренети			
		Један партнер	Кондом	Уједом комарца	Храном		
Територија	Београд	61,2	76,3	58,6	74,8	54,0	22,1
	Војводина	58,9	72,0	50,0	67,3	43,0	21,3
	Ц. Србија	57,2	71,3	49,5	61,5	45,7	19,0
	Србија	58,4	72,9	52,3	66,4	47,6	20,3
Тип насеља	Градски	58,6	75,2	54,6	67,8	49,9	22,1
	Остали	58,2	69,9	49,2	64,6	44,9	18,0
Пол	Мушки	59,3	76,6	50,0	64,5	44,2	19,6
	Женски	57,8	69,9	54,1	68,0	50,4	20,9
Имућно стање	Најсиром.	51,1	63,0	37,1	54,0	32,5	12,8
	Најимућн.	61,3	78,2	61,4	76,0	58,4	27,4

Табела 6. Знање одраслог становништва о СИДИ

Показатељи		Од 20 до 34 године			Од 35 до 49 година		
		Број	Знају за пренос сексом	Немају предрасуде о ХИВ+	Број	Знају за пренос сексом	Немају предрасуде о ХИВ+
Територија	Београд	626	55,9	23,9	661	57,7	16,5
	Војводина	877	55,8	19,1	910	57,5	18,6
	Ц. Србија	1529	52,5	18,0	1599	52,3	18,6
	Србија	3082	55,2	20,3	3172	55,1	18,9
Тип насеља	Градски	1605	57,1	23,8	1622	57,7	21,1
	Остали	1477	53,0	16,5	1550	52,5	16,5
Пол	Мушки	1278	55,4	19,4	1287	56,9	19,5
	Женски	1804	55,0	21,0	1885	54,0	18,4
Образовање	Основно	438	44,5	11,5	637	42,8	15,5
	Средње	2246	56,9	20,8	2042	56,8	18,5
	Високо	396	57,3	27,1	488	64,5	27,5
Имућно стање	Најсиром.	464	46,9	14,5	478	44,5	15,2
	Најимућн.	624	58,1	28,3	617	59,5	18,6

Табела 7. Ризично понашање и оболевање од СИДЕ

Ризично понашање	Број			%		
	Мушки	Женски	Свега	Мушки	Женски	Свега
Да	176	165	341	3,3	2,8	3,0
Не	4 651	5 219	9 870	88,0	87,8	88,0
Не зна	459	557	1 016	8,7	9,4	9,0
Укупно	5 285	5 942	11 227	100,0	100,0	100,0

Табела 8. Коришћење кондома при сексуалним односима

Коришћење кондома	Број			%		
	Мушки	Женски	Свега	Мушки	Женски	Свега
Увек	566	368	934	15,8	11,6	15,3
Понекад	478	355	833	13,4	11,2	12,3
Никад	2 518	2 451	4 969	70,8	77,2	72,4
Укупно	3 562	3 174	6 736	100,0	100,0	100,0

Табела 9. Тестирање на ХИВ

Показатељ		Број			%		
		Мушки	Женски	Свега	Мушки	Женски	Свега
Зна где се може тестирати	Да	1 962	2 018	3 980	37,9	34,8	36,3
	Не	3 213	3 782	6 995	62,1	65,2	63,7
	Укупно	5 174	5 800	10 974	100,0	100,0	100,0
Тестирали се	Да	238	254	492	4,6	4,4	4,5
	Не	4 909	5 493	10 402	95,4	95,6	95,5
	Укупно	5 147	5 747	10 894	100,0	100,0	100,0
Знају резултат	Да	184	199	383	55,8	58,0	56,2
	Не	146	144	290	44,2	42,0	43,8
	Укупно	330	343	673	100,0	100,0	100,0

Дискусија

Преко 90% младих у Србији зна за АИДС и ХИВ, и то више у Београду и Централној Србији него у Војводини (91,3% према 81,8%), више у градским него сеоским насељима (91,8% према 88,3%), више женског него мушког пола (91,5% према 89, %), и више најимућније него најсиромашније становништво (97,5% према 82,3%).

Знање пак о преношењу и заштити од СИДЕ има само 17,8% младих у Србији, такође више градских него сеоских становника (18,3% према 16,9%), жена у односу на мушкарце (20% према 15,4%) и најимућнијих него најсиромашнијих становника (22,9% према 13%).

Да би се заштитили од СИДЕ, једног партнера има 54,5% младих испитаника у Србији, док 71% користи кондом. Кондом као средство заштите више користе мушкарци не-

го жене (75,3% према 6 %), више градско него сеоско становништво (74,2% према 66,2%), и више најимућнији него најсиромашнији (78,6% према 56,1%), а свим групама испитаника кондом представља сигурније средство заштите него сексуални односи са једним партнером.

Само 49,2% испитаника зна да се СИДА не добија уједом комарца, и то боље знају становници градова, женског пола и најимућнији. Даље, 44,1% зна да се СИДОМ не може заразити при подели хране (такође боље познавање код градских, женских и најимућнијих становника), а 63,2% зна да носилац ХИВ вируса може изгледати здрав.

У просеку 63,6% младих мисли да се инфекција ХИВ-ом може избећи (остали не знају одговор на ово питање), 55,3% сматра да је заштићено ако има једног сексуалног партнера, 57,1% мисли да је кондом поуздана заштита,

а 25,1% мисли да је заштићено од СИДЕ ако нема сексуалне односе.

Што се тиче начина преношења болести, 12% младих сматра да се СИДА може добити убодом комарца, 27,9% мисли да не може, а чак 60,1% не зна одговор на ово питање. 51,5% испитаника сматра да се вирус може пренети са мајке на дете, 52,5% да се преноси са мајке током трудноће, 42,6% да се преноси са мајке при порођају, а 31,4% дојењем преко млека. Остали испитаници углавном не знају одговоре на питања о начинима преношења.

Да носилац ХИВ вируса може изгледати здрав зна нешто више од половине испитаника (52,9%), да наставнику носиоцу вируса треба одобрити наставу сматра само 24% младих, а само 15,4% испитаника би куповало храну од носиоца вируса. Знање је знатно веће код мушкараца него код жена.

У сексуалне односе ступило је 29% младих од 15 до 19 година, највише у Београду (38,5%) и уопште градским насељима (29,9% према 27,6% у сеоским), те мушкараца (36,3% према 21,8% жена) и имућнијих (32,1% према 22,8% најсиромашнијих). У сексуалне односе најчешће се ступа са 16 година.

Са нерегуларним партнером у претходној години ступило је у сексуални однос 2,6% младих, знатно више мушкараца него жена (2,9 према 1,3) и више најимућнијих него најсиромашнијих (2,2 партнера према 1,7). При томе 78,4% користи кондом, и то знатно више из градских насеља (83,1% према 68,4% у сеоским насељима), и имућнијих становника (89% према 71,3%). Непоуздану контрацепцију користило је 33,6%, чешће становници градова, жене и имућнији.

Може се приметити да је знање младих о преношењу и заштити од СИДЕ недовољно и непотпуно. У Србији 58,4% испитаника сматра да је сексуални однос са једним партнером добра заштита, а коришћење кондома добром заштитом сматра 72,9% младих. Ови ставови су повољнији код градског, мушког и најимућнијег становништва.

Правилно схватање о СИДИ има само око 20% младих Србије, и то знатно више из градских насеља, жена и најимућнијих. Тако, на пример, 52,3% испитаних зна да се СИДА не

може пренети уједом комарца, 66,4% зна да се не може пренети преко хране, а 47,6% зна да носилац вируса ХИВ може изгледати здрав.

Одрасло становништво Србије доста добро је информисано о АИДС-у. Тако 90,5% испитаних зна за АИДС, и то знатно више у Београду и уопште градским насељима, образованијих, имућнијих и млађих становника. Мањи проценат, међутим, зна да се могу тестирати (само 37,9% одраслих становника Србије), а веома мали проценат је и тестиран (4,2%). Процент тестираних знатно је већи у Београду и градским насељима, вероватно због лакше доступности одговарајућих лабораторија, и већи је међу образованијим становништвом, док у односу на пол нема битне разлике.

Одрасло становништво Србије само у око 55% случајева зна за пренос СИДЕ сексуалним односом, и то знатно више становништво градских насеља, те образованије и имућније, у свим старосним групама, док у односу на пол нема битне разлике.

Мали проценат нема предрасуде о ХИВ позитивним особама (око 20%), и предрасуде су знатно мање код градског становништва, жена, образованијих и имућнијих, док са старењем лагано расту и предрасуде.

Да се може заразити и оболети од СИДЕ због свог ризичног понашања зна само 3% испитаника, нешто више мушкараца него жена (3,3% према 2,8%).

Мада испитаници у Србији у око 73% случајева знају да је заштита од инфекције ХИВ вирусом коришћење кондома при сексуалним односима, добијени подаци показују да само 15,3% становника користи кондом као заштиту, 12,3% понекад користи, а чак 72,4% никад не користи кондом. Занимљиво је да кондом при сексуалним односима више користе мушкарци него жене (29% према 23%).

Такође, мали је број испитаника који знају где се могу тестирати на ХИВ (36,3%), нешто више мушкараца него жена (37,9% према 34,8%). Сасвим мали број се тестирао (4,5%), а резултати тестирања саопштени су само око половини испитаника (56,2%), нешто више женама него мушкарцима (58% према 55,8%).

Закључак

Око 90% становника Србије, како младих, тако и одраслих, зна за СИДУ и ХИВ инфекцију. Знање је боље код градског, образованијег и имућнијег становништва. Међутим, знање о преношењу и заштити од СИДЕ је мало. Само 17,8% младих има знање, и то знатно више из градских насеља, жена и имућнијег становништва.

Да се СИДА преноси сексуалним односом зна тек нешто више од 50% младих и одраслих становника. Да је сигурна заштита један сексуални партнер, а нарочито стална употреба кондома зна око 70% младих и 73% одраслих становника. По питању разних заблуда у вези са СИДОМ и начинима ши-

рења, знање је још увек недовољно и информисаност слаба.

И поред релативно доброг знања о сигурности заштите употребом кондома, увек га користи само 15,3% испитаника, а само понекад 12,3%. Исто тако, мали је број оних који знају где се могу тестирати (36,3%), а тестира се занемарљив број (4,5%).

Мада око 55% становника зна да се СИДА преноси сексуалним контактима, ипак само 3% зна да се својим ризичним понашањем у сексу могу заразити вирусом ХИВ-а.

Правилно схватање о СИДИ има само 20,3% становника Србије, нешто више из Београда и уопште градских насеља, те жена и најимућнијих становника.

Литература

1. Чолаковић Б.: Епидемиологија, хигијена и социјална медицина. Универзитет у Приштини, 1991.
2. Ристић С.: Основи опште епидемиологије. Графопромет, Крагујевац, 1995.
3. Тимотић Б., Јањић М.: Примарна здравствена заштита. Elit medica, Београд, 2004.
4. Тимотић Б. и сар.: Социјална медицина. Веларта, Београд, 2000.
5. Тимотић Б.: Увод у медицину. Elit medica, Београд, 2004.
6. Тимотић Б., Обрадовић М.: Историја медицине - хронологија најзначајнијих открића у области медицине, стоматологије и фармације. Elit medica, Београд, 2008.